

შპს მართვისა და კომუნიკაციის საერთაშორისო სასწავლო უნივერსიტეტი „ალტერბრიჯი“

საგანმანათლებლო პროგრამის სწავლის შედეგების
შეფასების მექანიზმები

ქ.თბილისი

2021 წელი

სწავლის შედეგების არსი და მიზანი

საგანმანათლებლო პროგრამის სწავლის შედეგები პირდაპირ კავშირშია პროგრამის მიზნების მიღწევასთან, პროგრამის მიზნები კი - სასწავლო დაწესებულების მისიასთან და ხედვასთან. მიზანი არის უფრო ფართო და ზოგადი განაცხადი, თუ რას ემსახურება ესა თუ ის პროგრამა, რა ცოდნის, უნარების და კომპეტენციების გამომუშავებისკენაა ორიენტირებული, რათა დააკმაყოფილოს შრომის ბაზრისა და საზოგადოების მოთხოვნები. ხოლო სწავლის შედეგები არის იმ ცოდნის/უნარებისა და კომპეტენციების კონკრეტული ჩამონათვალი, რომელსაც სტუდენტი ეუფლება პროგრამის დასრულების შემდეგ. შესაბამისად, ჩამონათვალმა, უნდა მოიცვას მთელი პროგრამა, ცოდნა/უნარები და კომპეტენციები გააერთიანოს მსხვილ თემებად, თუმცა ამავდროულად იყოს ფორმულირებული იმგვარად, რომ შესაძლებელი იყოს თითოეული მათგანის მიღწევადობის დადგენა. სტუდენტზე ორიენტირებული მიდგომის მიხედვით, პროგრამის შემუშავება იწყება სწავლის შედეგების განსაზღვრით - რა ეცოდინება და შეეძლება კურსდამთავრებულს პროგრამის დასრულების შემდეგ?

ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩოს მიხედვით:

ცოდნა და გაცნობიერება არის სწავლის ან საქმიანობის სფეროსთან დაკავშირებული ინფორმაციის, ფაქტების, პრინციპების, თეორიების, თეორიული და პრაქტიკული მეთოდების ასიმილაციის შედეგი;

უნარი მიემართება კონკრეტული დავალების შესრულებისა და პრობლემების გადაჭრისათვის შესაბამისი ცოდნის გამოყენების შესაძლებლობას;

პასუხისმგებლობისა და ავტონომიურობა გულისხმობს ღირებულებებითა და დამოუკიდებლობის შესაბამისი ხარისხით პირის მიერ ცოდნისა და უნარების გამოყენებას.

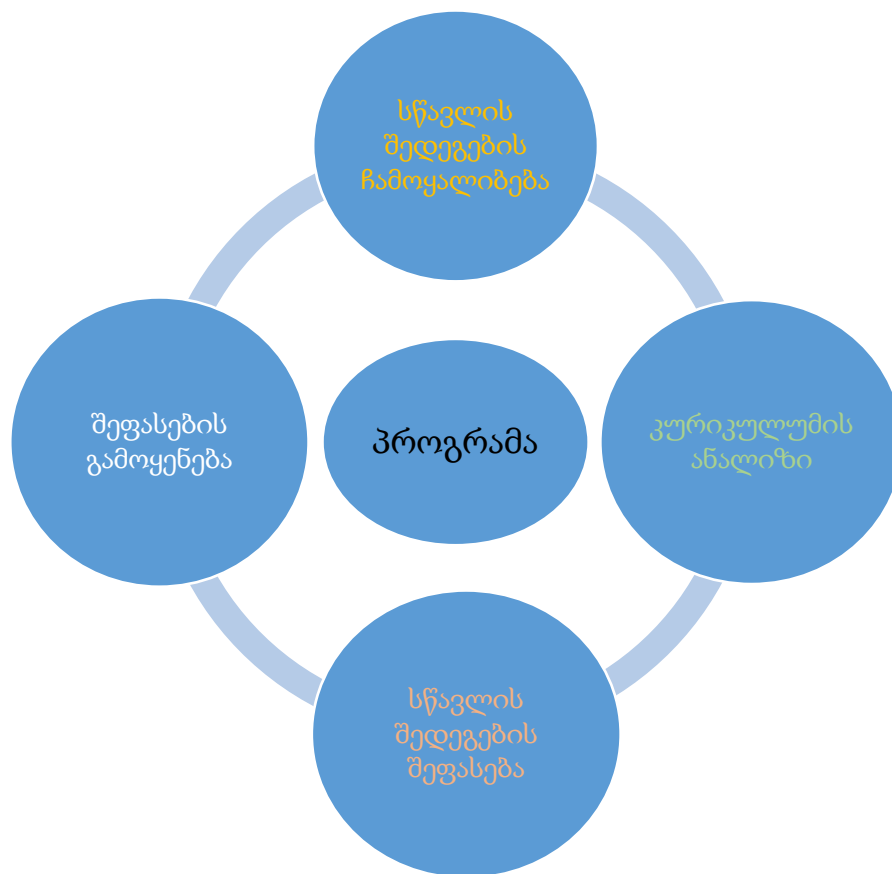
სწავლის შედეგები განათლების საფეხურის შესაბამისად თანდათან რთულდება. ცხრილში მოცემულია, რა სირთულის სწავლის შედეგების გამომუშავებას მოითხოვს კვალიფიკაციების ეროვნული ჩარჩო მე-6 დონის (ბაკალავრიატი) და მე-7 დონის (მაგისტრატურა) პროგრამებით განსაზღვრული კვალიფიკაციებისგან ზემოთ აღნიშნული სამი აღმწერის მიხედვით:

მე-6 დონე (ბაკალავრიატი)		
ცოდნა და გაცნობიერება	უნარი	პასუხისმგებლობა/ავტონომიურობა
1.სწავლის ან/და საქმიანობის სფეროს ფართო (სრული ზოგადი განათლების შემდგომი) ცოდნა, რომელიც მოიცავს თეორიებისა და პრინციპების კრიტიკულ გაზრებასა და ცოდნის ზოგიერთ უახლეს ასპექტს.	1. სწავლის ან/და საქმიანობის სფეროსათვის დამახასიათებელი შემეცნებითი და პრაქტიკული უნარების გამოყენება რთული და გაუთვალისწინებელი პრობლემების გადაჭრისათვის. 2. კვლევითი ან პრაქტიკული ხასიათის პროექტის/ნაშრომის განხორციელება წინასწარგანსაზღვრული მითითებების შესაბამისად. 3. სფეროსთვის დამახასიათებელი მონაცემების შეგროვება და განმარტება, ასევე განყენებული მონაცემების ან/და სიტუაციების ანალიზი სტანდარტული და ზოგიერთი უახლესი მეთოდის გამოყენებით; სათანადო დასკვნების ჩამოყალიბება, რომლებიც ითვალისწინებენ შესაბამის სოციალურ, სამეცნიერო ან/და ეთიკურ საკითხებს. 4. იდეების, არსებული პრობლემებისა და გადაჭრის გზების შესახებ სპეციალისტებთან და არასპეციალისტებთან კომუნიკაცია კონტექსტისათვის შესაბამისი ფორმებით, ინფორმაციისა და კომუნიკაციის ტექნოლოგიების გამოყენებით.	1. კომპლექსურ, არაპროგნოზირებად სასწავლო ან/და სამუშაო გარემოში განვითარებაზე ორიენტირებული საქმიანობის წარმართვა და მასზე პასუხისმგებლობის აღება. 2. საკუთარი საქმიანობის ეთიკის პრინციპების დაცვით განხორციელება. 3. საკუთარი და სხვების უწყვეტი პროფესიული განვითარების დაგეგმვა და განხორციელების ხელშეწყობა. 4. საკუთარი შემდგომი სწავლის საჭიროებების დადგენა და დამოუკიდებლობის მაღალი ხარისხით განხორციელება.

მე-7 დონე (მაგისტრატურა)		
ცოდნა და გაცნობიერება	უნარი	პასუხისმგებლობა/ავტონომიურობა
1.სწავლის ან/და საქმიანობის სფეროს ღრმა, სისტემური ცოდნა და მისი კრიტიკული გაზრება, რომელიც მოიცავს სწავლის ან/და საქმიანობის სფეროს	1. უცნობ ან მულტიდისციპლინურ გარემოში რთული პრობლემების გადაწყვეტის ახალი, ორიგინალური გზების ძიება ან/და კვლევის დამოუკიდებლად განხორციელება, აკადემიური კეთილსინდისიერების პრინციპების დაცვით, უახლესი	1. კომპლექსური, არაპროგნოზირებადი ან მულტიდისციპლინური სასწავლო ან/და სამუშაო გარემოს მართვა და ადაპტირება ახალი სტრატეგიული მიდგომების მეშვეობით.

ზოგიერთ უახლეს მიდწევებს და კმნის საფუბველს ინოვაციებისათვის, აბალი, ორიგინალური იდეების განვითარებისათვის.	მეთოდებისა და მიდგომების გამოყენებით. 2. რთული ან არასრული ინფორმაციის (მათ შორის, უახლესი კვლევების) კრიტიკული ანალიზი, ინფორმაციის ინოვაციური სინთეზი, შეფასება და დასკვნების ჩამოყალიბება, რომლებშიც აისახება სოციალური და ეთიკური პასუხისმგებლობები. 3. საკუთარი დასკვნების, არგუმენტების და კვლევის შედეგების წარდგენა, როგორც აკადემიურ ასევე, პროფესიული საზოგადოებისთვის აკადემიური ეთიკის სტანდარტების დაცვით.	2. პროფესიული ცოდნისა და პრაქტიკის განვითარებაში წვლილის შეტანა. სხვების საქმიანობასა და პროფესიულ განვითარებაზე პასუხისმგებლობის აღება; 3. საკუთარი სწავლის დამოუკიდებლად წარმართვა.
--	--	---

სწავლის შედეგების ჩამოყალიბება-შეფასების პროცესი, ისევე, როგორც ხარისხის უზრუნველყოფის სხვა მექანიზმები, გულისხმობს ციკლურ ჯაჭვს და ექვემდებარება მუდმივ შეფასებას გაუმჯობესების მიზნით.

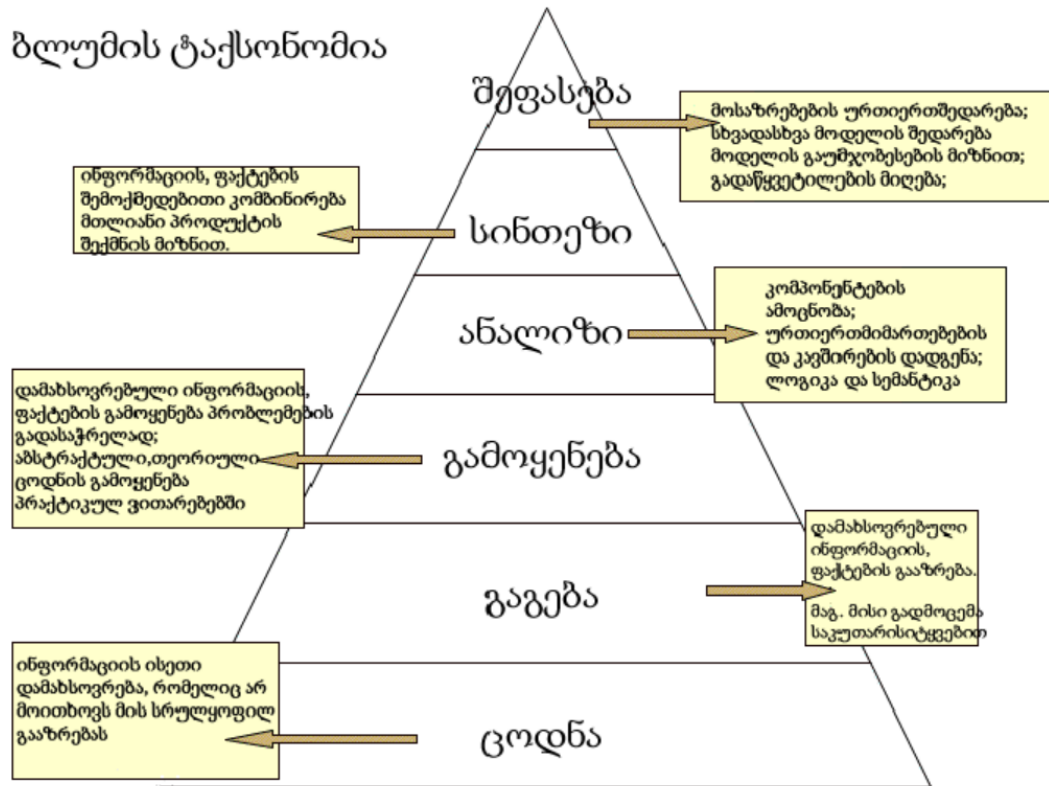
სწავლის შედეგების ჩამოყალიბება:

როგორი უნდა იყოს სწავლის შედეგები?

- ✓ მოკლე და ლაკონური
- ✓ მიღწევადი და გაზომვადი
- ✓ არც ძალიან კონკრეტული, მაგრამ არც ძალიან ზოგადი
- ✓ ასახავდეს პროგრამის მიზანს და შეესაბამებოდეს მისანიჭებელ კვალიფიკაციას
- ✓ ორიენტირებული შედეგზე და არა პროცესზე
- ✓ კონკრეტულ დროში გაზომვადი შესაბამისი ინსტრუმენტებით
- ✓ ფორმულირებული აწმყო დროში
- ✓ ფორმულირებული მარტივი წინადადებით, სასურველია ერთი ზმნით და ეს ზმნა იყოს აქტიურ ფორმაში (შეუძლია, იყენებს, ქმნის...)
- ✓ საშუალოდ 6-8, არაუმეტეს 10-12 სწავლის შედეგისა;

სწავლის შედეგების ფორმულირებისას იყენებენ ბლუმის განახლებულ ტაქსონომიას, რაც გულისხმობს აზროვნების დონეების იერარქიულ წყობას. ამ იერარქიაში თითოეული დონე დამოკიდებულია სტუდენტის შესაძლებლობაზე, შეასრულოს ამოცანა შესაბამის ან მის ქვემოთ მდებარე დონეებზე. მაგლითად, სტუდენტისათვის ცოდნის გამოყენება (საფეხური 3) ნიშნავს, რომ მას უკვე აქვს წინა ორი: აუცილებელი ინფორმაცია (საფეხური 1) და გააზრებული აქვს ეს ინფორმაცია (საფეხური 2).

ბლუმის ტაქსონომია

ბლუმის ტაქსონომიის აზროვნების თითოეული დონისთვის, შესაძლებელია, გამოვიყენოთ ზმნების ამგვარი კლასიფიკაცია:

განახლებული ბლუმის ტაქსონომია – ზმნების კლასიფიცირება

ცოდნა	გაგება	გამოყენება	განალიზება	შეფასება	სინთეზი
ცეტირება	განმარტება	გავრცელება	ანალიზი	შეფასება	დაწყება
განსაზღვრა	დადასტურება	გამოთვლა	შეფასება	კამათი	შეკრება
აღწერა	დაცვა	განხორციელება	მოწყობა	შეფასება	შეერთება
ჩამოთვლა	განხილვა	არჩევა	მიწერა	შემოწმება	შედეგა
(ნუმერაციით)	გამოყოფა	გამოთვლა		დასკვნის	
მოძებნა	დუბლირება	დემონსტრირება	კატეგორიებად გადაწილება	გაკეთება	შეკრება
იდენტიფიცირება				დარწმუნება	მშენებლობა
	მაგალითის მიცემა	დრამატიზება		კრიტიკა	გამოგონება
ჩამოთვლა	აზნა	დასაქმება	კლასიფიკაცია	კრიტიკა	შექმნა
მონიშვნა	გამოხატვა	შეფასება	შედარება	დასკვნის	დიზაინი
		შესრულება	დაკავშირება	გაკეთება	განვითარება
განთავსება	გავრცელება	გამოყენება	განსხვავება	დაცვა	გამოგონება
შეთავსება	ილუსტრირება	ექსპერიმენტირება	გადაწყვეტა	შეფასება	ფორმულირება
განხილვა	დასკვნის	ილუსტრირება	დამლა	დაშვება	გენერირება
დასაბუღება	გაკეთება		აღმოჩენა	განსჯა	გაერთიანება
ამოცნობა	ინტერპრეტირება	განხორციელება	განსაზღვრა	რანჟირება	ინტეგრირება
			გრავიკული	შეფასება	გამოგონება
გადმოცემა	განთავსება	მიღება	წარმოდგენა	რეკომენდება	მიღება
			დიფერენცირება	გადახედვა	
აღიარება	პერიფრაზირება	მოდელირება	დისკრიმინაცია	დეტალურად	შეცვლა
			გაკვეთა	შესწავლა	წარმოქმნა
ჩაწერა	პროგნოზირება	მოდიფიცირება	გამორჩევა	მხარდაჭერა	გეგმა
მოყოლა	დაკავშირება	მოქმედება	შესწავლა	დაფასება	წარმოება
გამოორება	მოხსენება	შესრულება	განზოგადება	აწონვა	შეთავსება
მოხსენება	რეპროდუცირება	პრაქტიკა	დაჯგუფება		გადაწყობა
დაბრუნება	ზელახლა	დაგეგმვა	დამშვება		შეცვლა
განსაზღვრა	განცხადება	ჩვენება	წარმოდგენა		გარდაქმნა
განცხადება	მოყოლა	სიმულაცია	შემოწმება		
ცხრილის შედგენა	განიხილვა	მონახაზის	ინვენტარიზაცია		
	გადაწერა	გაკეთება	შეკვეთა		
	არჩევა	გადაწყვეტა	ორგანიზება		
	თარგმნა	გამოყენება	მონახაზის გაკეთება		
	გაგება		გამოცდა		
			დაკითხვა		
			არჩევა		
			გამოყოფა		
			შეჯამება		
			ტესტირება		

კურიკულუმის ანალიზი

მას შემდეგ, რაც განვსაზღვრეთ სწავლის შედეგები და მოვახდინეთ ფორმულირება, საჭიროა მათი დაკავშირება პროგრამასთან. ამ ეტაპზე ვაკეთებთ კურიკულუმის ანალიზს, რაც იძლევა საშუალებას, დავადგინოთ, რომ დასახული სწავლის შედეგების მიღწევა შესაძლებელია. პირველ რიგში, დგება სწავლის შედეგებისა და კურსების რუკა, მისი მეშვეობით, დავინახავთ, რომელი კურსები ემსახურება ამა თუ იმ სწავლის შედეგების გამომუშავებას. უნდა დავრწმუნდეთ, რომ:

- ✓ თითოეული სწავლის შედეგის გამომუშავებას ემსახურება საკმარისი რაოდენობის სასწავლო კურსი
- ✓ არც ერთი სწავლის შედეგი არ რჩება კურსის გარეშე
- ✓ სწავლის შედეგის გამომუშავება არ ხდება მხოლოდ ერთი კურსით
- ✓ ერთი სწავლის შედეგის გამომუშავებას არ ემსახურება ძალიან ბევრი კურსი

სწავლის შედეგები: სასწავლო კურსები:	სწავლის შედეგი N1	სწავლის შედეგი N2	სწავლის შედეგი N3...
სავალდებულო:			
1.	x		
2.		x	x
3.		x	
4.	x		
5...		x	x

გასათვალისწინებელია, რომ:

1. სწავლის შედეგების მიღწევა გარანტირებული უნდა იყოს პროგრამის **სავალდებულო** კომპონენტების ფარგლებში (შესაბამისად, რუკის აგებისას არ არის აუცილებელი არჩევითი საგნების მითითება);

2. თითოეული სწავლის შედეგი მოიცავს სამ დონეს - გაცნობა, გაღრმავება და განმტკიცება/დემონსტრირება. ეს სწორედ იმაზე მიუთითებს, რომ სწავლის შედეგის მიღწევა არ ხდება მხოლოდ ერთი კურსის ფარგლებში. მაგალითად, თუ ჟურნალისტიკის პროგრამის ერთ-ერთი სწავლის შედეგია - „შეუძლია სიუჟეტის მომზადება დამოუკიდებლად, როგორც შინაარსობრივი, ასევე ტექნიკური თვალსაზრისით“ - ამისთვის სტუდენტს ჯერ დასჭირდება თეორიული ცოდნის მიღება - როგორ ააგოს ისტორია, მოიპოვოს ინფორმაცია, დაამუშავოს წყაროები, ჩაწეროს ინტერვიუ - რა საკითხებიც შესაძლოა მოქცეული იყოს სხვადასხვა დარგობრივი კურსების ფარგლებში, შემდეგ, დასჭირდება ამ ცოდნის პრაქტიკაში გადმოტანა, ინტერვიუს ჩაწერა, რესპონდენტების მოძიება, მონტაჟის შესწავლა, რაც ემსახურება ამ სწავლის შედეგის გაღრმავებას (მაგალითად, პრაქტიკის კომპონენტით, ან სასწავლო კურსების ფარგლებში). დაბოლოს, შესაძლოა, ამ სწავლის შედეგის განმტკიცება და ერთიანობაში დემონსტრირება მოხდეს ცალკე კურსის ფარგლებში; პროგრამის სპეციფიკიდან გამომდინარე, შესაძლებელია მითითებულ იქნას ერთდროულად ორი დონეც, მაგალითად:

1 = გაცნობა; 2 = გაღრმავება; 3 = განმტკიცება/ დემონსტრირება.

სწავლის შედეგები: სასწავლო კურსები:	სწავლის შედეგი N1	სწავლის შედეგი N2	სწავლის შედეგი N3	სწავლის შედეგი N4	სწავლის შედეგი N5	სწავლის შედეგი N6..
სავალდებულო:						
1.	1			1/2		1
2.		1/2	2			
3.	2				2/3	
4.			3	2		
5...	1	3				2/3

სწავლის შედეგების შეფასება

პროგრამის დასასრულს უნდა შეფასდეს, რამდენად მიაღწიეს სტუდენტებმა დადგენილ სწავლის შედეგებს. მანამ კი უნდა განისაზღვროს, როგორ მოხდება სწავლის შედეგების შეფასების გეგმა. მნიშვნელოვანია, რომ სწავლის შედეგები შეფასდეს იმ კურსების ფარგლებში, სადაც ხდება პროგრამის სწავლის შედეგის განმტკიცება/დემონსტრირება. მაგალითად, სამაგისტრო საფეხურზე, სწავლის შედეგების მიღწევის ინდიკატორი შესაძლებელია იყოს სამაგისტრო ნაშრომი. თუ სტუდენტების რიცხვი დიდია, შესაძლებელია შეფასდეს სტუდენტების გარკვეული ნაწილი შემთხვევითი შერჩევის პრინციპით.

პროგრამის სწავლის შედეგები უნდა შეფასდეს **პირდაპირი** და **არაპირდაპირი** მეთოდების კომბინირებით.

- ❖ **პირდაპირი შეფასება** - გულისხმობს იმ მეთოდს, რომლის მეშვეობითაც პირდაპირ ხდება სწავლის შედეგის მიღწევის გაზომვა. ეს შეიძლება იყოს კონკრეტული დავალება, პრეზენტაცია, სამაგისტრო ნაშრომი, ესე, პრაქტიკის შეფასება და ა.შ.

გასათვალისწინებელია, რომ კურსში მიღებული საბოლოო ქულა არ არის სწავლის შედეგის შეფასების ინდიკატორი, რადგან კურსი შესაძლოა მოიცავდეს სხვადასხვა თემატიკას და აფასებდეს აქტიურობას, რომელიც არ არის კავშირში სწავლის შედეგთან. თუმცა, დასაშვებია, კურსის ფარგლებში რაიმე კონკრეტული დავალება, შეფასება, რომელიც პირდაპირ უკავშირდება სწავლის შედეგს, ჩაითვალოს მისი შეფასების ერთ-ერთ ინდიკატორად. გარდა ამისა, შესაძლებელია ერთი კურსი რამდენიმე სწავლის შედეგს მიემართებოდეს.

- ❖ **არაპირდაპირი შეფასება** - მოიცავს იმ ინსტრუმენტებს, რომლითაც ირიბად არის შესაძლებელი ინფორმაციის მიღება შედეგების მიღწევის შესახებ. მაგალითად, კურსდამთავრებულის თვითშეფასებით, დამსაქმებლის შეფასებით, სხვადასხვა გამოკითხვებით, დასაქმების მაჩვენებელი, აკადემიური მოსწრების ანალიზი, პროგრამის დასრულების მაჩვენებელი (ეს არ არის სტუდენტების მიერ კურსის შეფასება ან კმაყოფილების ზოგადი კითხვარი);

პროგრამის თითოეული შედეგისთვის უნდა დადგინდეს **სამიზნე ნიშნულები**. ყველა სტუდენტი სრულყოფილად ვერ მიაღწევს ყველა სწავლის შედეგს, ამიტომ, საჭიროა რეალური მოლოდინის დასახვა, თუ რა არის ის ზღვარი, როდესაც ჩაითვლება, რომ პროგრამამ თავისი მიზანი შეასრულა.

სამიზნე ნიშნულები არ უნდა იყოს ძალიან მაღალი ან ძალიან დაბალი; პირველი კურსდამთავრებულების ნაკადის შეფასება, კარგი ინდიკატორია ამის მოდიფიცირებისთვის.

სამიზნე ნიშნულები დგება სწავლის შედეგების შეფასებამდე, სწავლის შედეგების შეფასების გეგმაში თითოეულ პროგრამაზე უნდა გაიწეროს რომელი დავალებებით/კომპონენტებით ხდება სწავლის შედეგების შეფასება, ვის მიერ, როდის და რამდენი სტუდენტის შერჩევით.

პროგრამის დასრულებისას ხდება ზემოაღწერილი ინსტრუმენტებითა და გეგმის მიხედვით, საგანმანათლებლო პროგრამის სწავლის შედეგების შეფასება, რაც მოიცავს მონაცემების მოგროვებას, გაანალიზებას და ინტერპრეტაციას;

შეფასების შედეგების გამოყენება პროგრამის გასაუმჯობესებლად

ამ ეტაპზე პროგრამის ხელმძღვანელი და განვითარების ჯგუფი იხილავენ შეფასების შედეგებს, რა დონეზე მოხერხდა დადგენილი გეგმის შეფასება, რაიმე ნაკლოვანება ხომ არ აღმოაჩინეს პროცესში, საჭირო ხომ არ არის რომელიმე ეტაპის ან კომპონენტის მოდიფიცირება.

პროგრამის სწავლის შედეგების შეფასების მიზანი სწორედ პროგრამის გაუმჯობესებას ემსახურება.

თუ გამოიკვეთა რაიმე ცვლილების საჭიროება, შესაძლებელია შეიცვალოს სასწავლო კურსის შინაარსი, წინაპირობები, თანმიმდევრობა, დაემატოს ან მოაკლდეს კურსები, ან საჭირო გახდეს თვითონ სწავლის შედეგების მექანიზმის რაიმე კომპონენტის მოდიფიცირება.